

الحمد لله
الرحمن
الرحیم

مقدمه‌ای بر آینده‌پژوهی . جلد پنجم

تحلیل روند

سرشناسه

: پدram، عبدالرحيم، ۱۳۶۰ -

عنوان و نام پديدآور

: مقدمه‌ای بر آینده‌پژوهی نگارندگان عبدالرحيم پدram، عباس جلالی‌وند.

مشخصات نشر

: تهران: مؤسسه آموزشی و تحقيقاتی صنایع دفاعی، ۱۳۹۲ -

مشخصات ظاهري

: ۷ج

شابک

: دوره ۱ : 978-600-6901-12-1 ؛ ۵۰۰۰۰ ريال: ج ۱: 978-600-6901-13-8 ؛ ۵۰۰۰۰ ريال:

: ج ۲: 978-600-6901-14-5 ؛ ۵۰۰۰۰ ريال: ج ۳: 978-600-6901-15-2 ؛ ۵۰۰۰۰ ريال:

: ج ۴: 978-600-6901-16-9 ؛ ۵۰۰۰۰ ريال: ج ۵: 978-600-6901-17-6 ؛ ۵۰۰۰۰ ريال:

: ج ۶: 978-600-6901-18-3 ؛ ۵۰۰۰۰ ريال: ج ۷: 978-600-6901-19-0

وضعيت فهرست نویسی: فبها

مندرجات

: ج ۱. آشنایی با آینده‌پژوهی- ج ۲. روش‌شناسی آینده‌پژوهی- ج ۳. روش سناریو- ج ۴. رهنماشت-

: ج ۵. تحليل روند- ج ۶. آینده‌پژوهی در سازمان- ج ۷. بصيرت‌های آینده‌پژوهان حرفه‌ای

موضوع

: آینده‌پژوهی

: جلالی‌وند، عباس

شناسه افزوده

: مؤسسه آموزشی و تحقيقاتی صنایع دفاعی

شناسه افزوده

: ۱۳۹۲ م/۲۶م/۱۵۸/۱ CB

ردیفی کنگره

: ۰۰۳/۲

مبندی دیوبی

شماره کتابشناسی ملی: ۳۲۸۱۴۷۴

مقدمه‌ای بر آینده‌پژوهی

جلد پنجم: "تحليل روند"

اثر: مصطفى تقوی

ویرایش علمی: مرتضی مجتبی بهاری

ویرایش علمی: روبرو بارسلطان

ویرایش ادبی: عباس جلالی‌وند

گرافیک و صفحه‌آرایی: مریم سادات فلاحي

ناشر: مؤسسه آموزشی و تحقيقاتی صنایع دفاعی

مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری‌های دفاعی

چاپ اول: ۱۳۹۲

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

مرکز آینده‌پژوهی در یک نگاه

مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری‌های دفاعی که نخستین و تنها نهاد رسمی در حوزه آینده‌پژوهی ایران می‌باشد، در راستای خلق چشم‌اندازهای الهام‌بخش و باعظمت و تولید نظریه برای شکل بخشیدن به آینده‌ی مطلوب کشور و نیروهای مسلح در تابستان سال ۱۳۸۳ در مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی شکل گرفته است و در نظر دارد با نواندیشی، آینده‌اندیشی و خلق ترویج فرهنگ امید و بیان آن برای گروه‌های مختلف جامعه، نور این فرهنگ را بیش از پیش بر جنبه‌های گوناگون زندگی اجتماعی ملت بتاباند. مرکز

مصمم است از طریق ایجاد و استعلای توان فکری و افزایش فاعلیت و عاملیت سازمان‌ها، نقشی مؤثر در شکل بخشیدن به آینده‌ی بزرگ ایران اسلامی داشته باشد.

نخستین مأموریت مرکز این است که طی یک دوره‌ی زمانی معین خود را به آخرین مرزهای دانش و معرفت آینده‌پژوهی برساند و فراتر از آن، شالوده‌ی آینده‌پژوهی اسلامی- ایرانی را پی بریزد و آن را در سطح کشور اشاعه دهد. همچنان که اغلب فناوری‌های پیشرفته، رشت “دومنظوره” دارند، دانش آینده‌پژوهی نیز دومنظوره است و هر پیشرفت دانشی مرکز در این زمینه، می‌تواند به سود کل جامعه باشد.

خلق چشم‌اندازهای بزرگ و الهام‌بخش از آینده‌ی کشور، به عنوان دومین مأموریت مرکز تعریف شده است. این چشم‌اندازها حکم تصویرهای ذهنی آینده‌آلودند. خلق دکترین‌ها و راهبردهای نظامی، صنعتی و فناوری‌های برتر و دوانگ نیاز به چشم‌اندازهای بزرگ و با عظمت دارد. در چارچوب همین مأموریت است که مرکز آینده‌پژوهی در آینده‌ای نزدیک به پایگاه نر اول “تصمیم‌سازی راهبردی” در سطح بخش دفاعی و کشور تبدیل خواهد شد.

مرکز آینده‌پژوهی، مأموریت سومی هم دارد: “فرهنگ امید”؛ که یکی از رسالت‌های فرهنگی آینده‌پژوهی و آینده‌پژوهان محسوب می‌شود. این امر مولد نیرو و تصویر مثبتی است که این تصویر و نیرو را به لایه‌های زیرین اندیشه مخاطبان خود انتقال می‌دهد. برای که وجود تصویرهای نویدبخش از آینده، نشاط اجتماعی را تقویت نموده و برنامه‌های اجرایی را هدایت می‌کند و امیدباوری را ژرفای بیشتری بخشیده و تحولات طبیعی و اجتماعی را در جهت اهداف پایدار توسعه ملی هدایت می‌کند.

پایست مطالب

مقدمه

تلقى اولیه از روند

مشکلات تلقی اولیه از روند

مؤلفه‌های شناخت روند

گام‌های تحلیل روند

توصیه‌هایی برای تسریع تحلیل روند

معرفی برخی از روندهای جهانی

منابع

۷

۹

۱۵

۲۱

۳۰

۴۶

۴۹

۷۱

مقدمه

تحلیل روند، یکی از موضوعات مهم و جالب در آینده‌پژوهی است. چنان که خواهیم دید آینده‌پژوهان در ابتدا، نسبت به آینده جو پوزیتیویستی، روند را تنها به عنوان یک روش کمی معرفی می‌کردند. اما کاستی‌های این نگاه، طی سال‌های اخیر به شکل‌گیری معنی نوینی از روند منجر شده است.

ما در این متن، ابتدا به بررسی تعریف اولیه آینده‌پژوهان از روند، جوانب گوناگون آن و محدودیت‌هایش خواهیم پرداخت. این بررسی، راه را برای دستیابی به تعریفی نوین هموار می‌سازد. سپس بر مبنای

این تعریف نوین، به معرفی مؤلفه‌های شناخت روند می‌پردازیم. منظور از مؤلفه‌های شناخت روند این است که به چه سؤالاتی باید پاسخ گفت تا بتوان ادعای شناخت یک روند را طرح کرد. پس از معرفی مؤلفه‌های شناخت روند، در موقعیت مناسبی برای معرفی گام‌های تحلیل روند قرار خواهیم گرفت. همانطور که خواهید دید، تحلیل روند از شش گام تشکیل می‌شود:

۱. تعیین دغدغه، انگیزه و قلمروی تحلیل روند

۲. انتخاب چارچوب شناختی و هنجاری

۳. تشخیص منابع دانشی، نقد و تکمیل آن‌ها

۴. شناسایی اشخاص و رهبران

۵. تشخیص روندهای پویا و کشف ربط میان آن‌ها

۶. تشخیص عدم قطعیت‌ها و ترسیم آینده‌های احتمالی روند.

پس از معرفی یکایک گام‌ها، پیشنهادی برای سرعت بخشیدن به فرایند تحلیل روند ارائه می‌شود و در پایان چند نمونه از روندهای جهانی معرفی می‌شود.

